

ГОЛОС УКРАЇНИ

Влада — Радамі!

Газета Верховної Ради України

◆ № 206 ◆ Середа, 23 жовтня 1991 року ◆ Ціна 10 коп.

6

7

Вчораша Чорнобілська катастрофа: гомонами зазвонили Президентів — об'єднання всього народу України навколо побудови української незалежної держави та відкритого громадянського суспільства.

3

Договір про Економічне співтовариство очима українських політиків.

На засіданні Президії Верховної Ради України було прийнято рішення: не підписувати Договір про Економічне співтовариство.

Л. КРАВЧУК В КРИМУ

Складний, як ніколи, графік роботи Голови Верховної Ради України Леоніда Кравчука, як і раніше він проводить сесію Верховної Ради України, а вже після обіду зустрічається з трудящими Криму, куди він прибув на запрошення депутатського корпусу автономної республіки.

Леонід Мамарошів взяв участь у роботі сесії Верховної Ради Кримської автономної республіки.

Відбулася зустріч з колективом об'єднаного «морського заводу імені С. Орджонікідзе», військово-службовим самостійного керування.

Леонід Кравчук відповів на численні запитання, особливу увагу приділив проблемам розвитку туризму в Україні, в Росію, експлуатації багатого соціально-економічного і політичного потенціалу Криму.

Л. ЛУК'ЯНЕНКО: «Я СТАНУ ПРЕЗИДЕНТОМ...»

Під час перебування на Чернігівщині наблидають у президенти України Леоніда Кравчука запитання: як став президентом. І доверив демократичне зміцнення партії, а результати його мовчки покласти на поручення до терміну. Мов політичне установа — перевага нашої безпартійної партії, а почати новий період в історії України. Віра оцінка діяльності нинішнього президента Грузії З. Гамсахурдіа як поганого прикладу для України і закликає, що Україна, як ітине власним шлюком, за півтора року його президентства значно підняла життєвий рівень свого народу. Л. Лук'яненко повідомив також, що він антагоніст проти нових автономістських союзів з іншими державами і автономією цього — за собою взаємодія договори з дипломатичними партнерами.

КОНСУЛ США У ДОНЕЦЬКУ

Донецьке відділення Генерального консулу США в Києві Джон Гудерсон, співробітник держдепартаменту цієї ж країни, Дієміні Лістон та представник міністерства закордонних справ Канади Вірро Голдін. В своєму центрі Донецького відділення АН України відбулася зустріч з представниками криворізької організації Руку і товариства імені Ш. Шевченка «Просвіта».

Мова йшла про шланг побудови незалежної демократичної України, про політичну ситуацію на Донбасі, діяльність Руку та «Просвіти».

ВЕЛИКА ПОМИЛКА

Критичне Горбачову в адресі України, делегація якої не прийшла на сесію Верховної Ради СРСР, була введеною помилково, виважено заступник голови Законодавчої комісії Верховного парламенту К. Лубченко. Горбачов повинен був бути на коліях просити Україну взяти участь у новому Союзі, адже без її участі, хоча б у ролі спостерігача, такий Союз неможливий, неопосередкований.

СТОЛИЦЯ НАЗДОГНАЛА ПРОВІНЦІЮ

Історія чинить трьох збіглих мовних: за раз виготовляють п'ять тисяч осіб, у Львові ж — свої промови. Тут зупинили одразу «вдовольнити» понад 45 тисяч чоловік. Саме стільки читачів нашої газети страждали від невисокої частоти «Гу» з Києва. Тепер вони друзів у львівському виданні «Вільна Україна» — і для п'яти замітливих областей зробили по ставу, браво, Львів! Не черзі — інші відділення газети. Сподіваємося, це буде з Нового року.

До рец. передплата на 1992 рік приймається до 31 жовтня поточного року!

ПОЗДОРОВЛЯЄМО

десять наших читачів, яким редакція надіслала передплату на «Голос України» на 1992 рік. Як пам'ятаєте, 31 серпня ми надрукували анкету, в якій попросили вас поділитися своїми думками щодо нашої газети. Найбільш слушні та конструктивні, на нашу думку, відповіди надіслали: подружжя Бондаренків з Донецької області, М. Вішнівський з Луганської області, Д. Жувак з Донецька, К. Дербенцова з Києва, А. Чолобова та О. Чепор з Тернопільської області, І. Яремченко з Харкова, О. Нестаренко з Черкаської області, В. Петюк з Вінницької області, І. Мелько з Житомирської області.

Не треба засмутовувати тим, що привітати не вийшло до списку щасливців. Ми врахували кожному думку 434 читачів, а саме там кілька анкет надійшли до редакції, і в наступних випусках «Суспільного барометра» повідомимо про результати опитування, крім того, це не останні анкетування і ВСІ МАЮТЬ ШАНС!

ЖИРИНОВСЬКІ ХОЧУТЬ САЛА!

12

ХОЧУТЬ САЛА!

B

ЧОРА в Криму продовжує роботу сесії однієї з палат Верховної Ради СРСР — Ради Союзу. Депутати обговорювали тимчасовий регламент Ради республік і Ради Союзу по прийняттю спільних рішень. Такі кошти в Союзі республік зробили це напередодні і після невеликої дискусії схвалили цей документ, який встановлює процедуру прийняття спільних рішень обома палатами.

У

КРАЇНА і Мальта уклали в понеділок угоду, спрямовану на розвиток і зміцнення двосторонніх торговельно-економічних зв'язків. Мальтійська сторона, як свідчить вже перша редакція урядового кім, лісно оцінює підписаний документ. Особливо виділяється одна із його пунктів, який передбачає зменшення на острові для поточного ремонту українських суден. Як тут важливо, що доповнює мальтійським версиф'єм, які відносять останнім часом настану зменшення, де що поповнити своє фінансове становище.

Ч

ИМДАЛІ гострістю стає проблема забезпечення медичних устаток України лікарськими засобами та медичною апаратурою. Комісія Верховної Ради України з питань здоров'я людини взяла до розгляду питання про виробництво медичної апаратури та медикamentів на підприємствах України. ретельно проаналізувала шланг входу з крими. Учасники чергового засідання комісії зішлись на тому, що питання потребує додаткового вивчення і записки консультації відомств, на які ляже виконання рішень.

9

ВАСИЛЬ І ВАСИЛИНА

П

РЕС-КОНФЕРЕНЦІЯ міністра закордонних справ України А. Зленка, призначена роботи української делегації на 46-й сесії Генеральної Асамблеї ООН, відбулася вчора в Києві.

ДАЙТЕ АРМІЇ ЗАКОН

Ранкове засідання 22 жовтня

Засідання парламенту почалося на мирній ноті. Перед припиненням Верховної Ради знову вирував потоп. Шахтарі і металургів, лісників і вчителів, робітників і селян ми прийшли на майдан з гаслами «Закон про профспілки — в життя», «Кі — боюють профспілкових анго», «Профспілкам — право законодавчої ініціативи». Більшість депутатів переконана, що події в парламенті привели обрання профспілкової функції на той з головою Ради Федерації незалежних профспілок України А. Ковалевських. Своєрідним крещеном ранкового засідання став його виступ. Голова Верховної Ради Федерації незалежних профспілок України, що нікого нікого не «надував», що доведені до відчаю зацікавлені і страхи перед заварюванням, обурення пугоспорною балканською обрання народу, представники трудових волеєвців в Україні до Києва і усього світу. Українці, щоб захистити рішення протесту позиції Верховної Ради, яка відклала проєкт Закону про профспілки.

Л. Крауцук закликав літер профспілок розвезти людей по домівках, з іронією попереджаючи, що жовтнева негода — не найкращий час для мітингу. Голова Верховної

Ради вже без іронії, серйозно наголосив також, що парламенту не слід сварилися з профспілками і запропонувати асистувати до порядку денного сесії обговорення Закону про профспілки, за що депутати й проголосували.

Час ранкового засідання майже повністю вичерпався обговоренням ориєнтованого графіка сесії на поточний та майбутній тижні. Депутати проголосували асистувати до порядку денного повторне обрання голови служби національної безпеки, прийняти звернення Верховної Ради України до національних меншин та постанову про закриття Чорнобильської АЕС. З усіх пропозицій до порядку денного до порядку денного ввели лише питання про участь України в розробці економічної угоди між республіками колишнього Союзу. Як і інші пропозиції, головуючий Л. Крауцук аргументовано відхилив.

Найчастіше на ранковому засіданні чуємо з уст Л. Крауцук. Депутати говорили про відверту кампанію, спрямовану на відторгнення влади з України. Народні обранці ж від Криму переносили, що ніхто антиукраїнських інтересів в Україні не можна відторгати. Л. Крауцук поінформовав сесію, що 23 жовтня в Сімферополі почне роботу сесія Кримської автономної республіки, на якій він зобразить виступити в доповіді. Лише після завершення роботи сесії можна буде конкретно говорити про проблеми Криму, зазначив Крауцук.

Голова Верховної Ради запропонував з 10 листопада до 1 грудня розглянути своїх ориєнтацій і розпорити роботу по підготовці до проведення референдуму.

Лише об 11-й годині сесія нарешті приступила до розгляду порядку денного. З доповіддю про проєкти законів «Про оборону України» та «Про збройні сили України» виступав міністр оборони республіки генерал-полковник К. Морозов.

Кієвляччю передумою до законів він почав з повідомлення, що колишній центр чистки, співпраця з нацистською владою в Україні, національної армії, Генштаб намагається у військах розпорядження з аміаками не адекватно виступає і поставив Верховній Раді України, ігнорувати заклики і пропозиції міністра оборони республіки. Але та «Про збройні сили України» виступав міністр оборони республіки генерал-полковник К. Морозов.

Міністр закликав, що закон «Про оборону України» та «Про збройні сили України» ствартуть правовою

основою для трансформації Київського, Прикарпатського, Одеського військового округу та Чорноморського флоту у збройні сили України.

Ці закони, розроблені юристами, фахівцями військової, Сілково офіцерів України, базуватимуть на принципі розумної оборонної достаточності і ставлять на меті високу боєздатність української національної армії та соціально-правовий захист військовослужбовців. У перспективі, зазначив К. Морозов, Україна відвоює в перші строки служби й перше до професійної армії сучасного типу. Але поки що на перехідному етапі загальна військова повинність зберігається. Фінансові зусилля зокладаються, щоб збільшити кількість, як і раніше, два роки, але лише на теренах України.

Заключення ранкового засідання було майорити Міністер оборони, відповівши на запитання після доповіді, повідомив, що, починаючи вже з осіннього призову солдатів призовується до військ неіснуючого Союзу, а даватимуть клятву служити вірності і правдою своїм Батьківщиною, незалежній самостійній Україні.

Валентин ЛАВУШЕНКО, військовий інженер «Голосу України»

ВЕРХОВНІЙ РАДА УКРАЇНИ

Шановні народні депутати України!

Звернення до вас продиктоване прагненням якомога швидше вивести країну з тяжкої економічної і політичної кризи, повернути життя людей у нормальну колію. Сьогодні мова йде про долю нашої багатонаціональної Батьківщини. І ми глибоко переконані, що розв'язати існуючі проблеми свого розвитку, побудувати гідне майбутнє для себе і всіх нащадків нашої нації можна тільки спільно.

Зимни, що відбулися в країні після серйозних подій, створили несприятельну політичну ситуацію. Ускладнюється перехід на шлях кардинального демократичного оновлення суспільства. Складатися така ситуація не повинна була для того, щоб кожна нація мала вільно обрати форму своєї державності.

Свобода і незалежність — це природне право кожного народу і умови його розвитку.

Свобода і незалежність — це і передумови для єднання народів на справедливій і рівноправній основі.

Такий Союз життя не обійдимо. За те говорять історія нашої багатонаціональної держави і укорінені традиції життя наших народів. За те — існуючі потреби багатьох мільйонів

людей, фундаментальні міжнародні фактори.

Століттями наші народи творили разом велику духовну культуру. Розділення наших сьогодні — це була б безповоротна втрата і для кожного з них і для світової цивілізації.

Ми знаємо, в якому стані зараз наша економіка. Але факт, що вона дефіцитична, має розв'язуватися в рамках єдиного народногосподарського комплексу. Розв'язати його можна тільки шляхом розв'язання економічних проблем.

Ми знаємо, в якому стані зараз наша економіка. Але факт, що вона дефіцитична, має розв'язуватися в рамках єдиного народногосподарського комплексу. Розв'язати його можна тільки шляхом розв'язання економічних проблем.

За довгі роки розвитку нашої багатонаціональної держави на величезному її просторі, можна сказати, що ми маємо багатонаціональну державу. Мільйони і навіть десятки мільйонів людей живуть нині за межами своїх національних республік. І відомо, що мало б'ємичним наслідком демографічного процесу. Драматична доля сотень тисяч біженців у всіх нацреспубліках і регіонах України.

Надзвичайно тяжкою працею і жертвами кількох поколінь створена військова інфраструктура нашої держави. Сьогодні ми разом з іншими державами йдемо шляхом рішучого і шоринного приведення у відповідність до дійсності і до доктрини

оборонної достаточності. Але СРСР залишається однією з двох найбільших ядерних держав. Це означає, що вільна воля і права кожного народу, і передусім самим за те, щоб ці страхи на сила була під надійним контролем.

Будемо відвертими. Досі в умовах людських упередженості до Союзу. Нині, як це далеко не випливає з політичними ідеями, пов'язаних з жорсткою унітарною моделлю державного устрою, але це не повинно бути причиною розриву Союзу, в якому самі основи економічного і політичного устрою, соціально-організаційна інфраструктура, політична і ідейна інфраструктура, багатонаціональність будуть гарантією роботи над розвитком кожної нації і кожного громадянина.

Саме за тими Союз проголошував і реалізував більшість населення країни в цілому і в кожній з республік на референдумі 17 березня нинішнього року.

Відбудовування нового Союзу — це велике завдання в цьому плані має підписання Договору про економічне співробітництво. Відновлення роботи над проєктом Договору про Союз Суверенних Держав. Відповідно до Спільної заяви Президента СРСР і керівників держав республік, рішенням В'язу народних

депутатів СРСР у Москві 21 жовтня відкрито сесія Верховної Ради країни нового скликання.

Ми звертаємося до Вас, шановні народні обранці, до вірності народній нації на те, що представники України візьмуть активну участь у житті колективної роботи нашої нації з найбільш розвинутою країною, в усьому, чим наша нація може допомогти, щоб наша нація, незалежна. Хочемо вірити, що вона внесе туди же гідний вклад і в будівництво нової, єдиної світової нації народів, про яку мріяв Великий Кобзар.

Скажемо прямо, ми не уявляємо собі Союзу без України. Переконані, що і багатонаціональний народ України не мислить майбутнього без союзницьких відносин з усіма державами нашої країни, з якими його зв'язує багатовікова історія.

Прийміть, шановні народні обранці, нашу щиру роботу Верховній Раді республік.

Найкраще почуття і побажання ми шлемо народам братньої України.

М. ГОРБАЧОВ
В. ЄЛІЩИН
С. ПУШКОВ
Н. КАКБАБАВ
І. КАРТМОВ
А. МІТІСЛІВ
А. КАКОВ
А. ІСКАКДОРОВ

депутат України № 3 стор. читайте матеріал «Економіка» — безполітичних спекуляцій і наступних номерів, що тему обговорюють економісти з публікації за загальною бажанням взаємодіяючи відносини...

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник
Верховної Ради
України

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
252647
Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ:
РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:
Приймають:
44-92-11

Відповідальний
скаляр:
44-72-63

Замовлюючи, користуйтеся
44-64-12, 224-73-54
(телефакс)

ВІДДІЛИ:
парламентський
44-64-32,
44-92-44,
44-92-44

економічний — 44-64-07,
аграрний — 44-64-12,
дипломатичний — 44-64-32,
44-64-32

економічний — 44-64-07,
аграрний — 44-64-12,
дипломатичний — 44-64-32,
44-64-32

економічний — 44-64-07,
аграрний — 44-64-12,
дипломатичний — 44-64-32,
44-64-32

економічний — 44-64-07,
аграрний — 44-64-12,
дипломатичний — 44-64-32,
44-64-32

економічний — 44-64-07,
аграрний — 44-64-12,
дипломатичний — 44-64-32,
44-64-32

економічний — 44-64-07,
аграрний — 44-64-12,
дипломатичний — 44-64-32,
44-64-32

економічний — 44-64-07,
аграрний — 44-64-12,
дипломатичний — 44-64-32,
44-64-32

економічний — 44-64-07,
аграрний — 44-64-12,
дипломатичний — 44-64-32,
44-64-32

економічний — 44-64-07,
аграрний — 44-64-12,
дипломатичний — 44-64-32,
44-64-32

економічний — 44-64-07,
аграрний — 44-64-12,
дипломатичний — 44-64-32,
44-64-32

економічний — 44-64-07,
аграрний — 44-64-12,
дипломатичний — 44-64-32,
44-64-32

економічний — 44-64-07,
аграрний — 44-64-12,
дипломатичний — 44-64-32,
44-64-32

економічний — 44-64-07,
аграрний — 44-64-12,
дипломатичний — 44-64-32,
44-64-32

економічний — 44-64-07,
аграрний — 44-64-12,
дипломатичний — 44-64-32,
44-64-32

економічний — 44-64-07,
аграрний — 44-64-12,
дипломатичний — 44-64-32,
44-64-32

економічний — 44-64-07,
аграрний — 44-64-12,
дипломатичний — 44-64-32,
44-64-32

економічний — 44-64-07,
аграрний — 44-64-12,
дипломатичний — 44-64-32,
44-64-32

економічний — 44-64-07,
аграрний — 44-64-12,
дипломатичний — 44-64-32,
44-64-32

економічний — 44-64-07,
аграрний — 44-64-12,
дипломатичний — 44-64-32,
44-64-32

КОРДОН ВИТРИМУЄ

раніш
спілка

ли. Володимир Іванович Мазур почав відстоювати право колектнву самостійно працювати й розподіляти заробляні кошти. А кому, скажіть, подобаються непокірні?.

— Перевіряли роботу бази, але про результати перевірки не повідомили ні спеціалістам, ні адміністрації бази. Мазура викликали до окремого набієту, і, за його

про звільнення з посади директора бази Володимир Мазира (на основі відповідної заяви голови контролюючої інспекції ОСС); провести приватизацію підприємств

Автостоп

КОРДОН
НЕ ВИТРИМУЄ

Тимчасово припиняється пропуск через КПП «Ужгород» громадян, які здійснюють особисті і туристичні поїздки за кордон. До цього змусили складна санітарно-епідеміологічна обстановка, велике нагромадження автотранспорту і людей, які знемагають в багатоденних чергах.

Ситуація загострилася після введення обмежень на КПП «Брест», «Шегіні» і «Ягодин». Коли всі мандрівники ринулися через Закарпаття, тут не були готові до таких навантажень, тому довелось відійти до екстрених заходів. Правда, внаслідок зроблено для виїжджаючих у службових справах і з інших поважних причин (лікування, похорон близьких і т. д.). Рішенням обласного комітету до 1 листопада ц. р., коли передбачається відновити пропуск закарпатців через КПП «Ужгород», всі зацікавлені служби зобов'язані навести порядок на прилеглих територіях, створити хоча б елементарні зручності для людей. Пропуск жителів інших регіонів відновлюється пізніше, коли буде виконано весь комплекс заходів по облаштуванню кордону.

Запроваджується екологічний податок з транспортних засобів. Для жителів України: 40 карбованців — за «легковушку», 70 — за мікроавтобус, 150 — за автобус, 500 — за вантажний автомобіль, який використовується для міжнародних перевезень (крім виконуючих замовлення підприємств і організацій Закарпатської області). Для жителів інших регіонів податок трохи більший. Одержані кошти направлятимуться на облаштування прикордонних КПП і охорону громадського порядку.

Облвиконком також клопоче перед Кабінетом міністрів України про надання статусу стаціонарних КПП з цілодобовим режимом роботи діючим пунктам спрощеного переходу «Косинка» і «Вилко» на українсько-угорському кордоні. «Дякове» — на українсько-румунському і «Малків Березний» — на українсько-чехословацькому (для обслуговування жителів Закарпаття), а також про відновлення на українсько-угорському кордоні режиму спрощеного переходу і його розповсюдження на території всієї області.

Я. ЯДЛОВСЬКИЙ,
кор. Укрінформ.

Ужгород.

Подробиці

Газета Хмельницької міської Ради народних депутатів «Вільне слово» розпочала своєрідне дослідження про переміщення партійно-номенклатурного апарату ще з того часу, як захитався трон КПРС. Як свідчать сліски, лодані у 39-му та 40-му номерах газети, всі вищі чини партійної еліти перебралися на високі лости у Раді народних депутатів. Причому переселялися у нові ірси не самі, а з водіями, секретарями і навіть залишали за собою колишні номери «квартирок». Як стверджує «Вільне слово», чиниться масовий натиск на голову обласної

Гусельникова сьогодні: у Раді та виконком прагнуть прохатися не тільки безробітні секретарі, а й завідувачі відділами. Снажимо, за даними газети, колишній другий секретар обкому партії Новачук мітить у ірсі керуючого справами обласного комітету, а заворг обкому КПУ Гвоздів облюбував пост заворга у Раді.

Наступ юлішніх парткомів не сподобався лідерам опозиції в обласній Раді. На минулій сесії «Демократичне Поділля» показало зуби: при спробі прохатися на пост редактора обласної газети «Радянсь-

ке Поділля» завідувачого ідеологічним відділом обкому КПУ Івана Чижика, група стала стійкою, і навіть не допустила розгляд питання до голосування. Варто сказати і про нову позицію демократично настроєних депутатів: якщо ще хоч один обласний працівник переступить поріг обласної Ради — вони все робитимуть, аби пішов у відставку не тільки аесь виконком, а й керівництво Ради.

Михайло ВАСИЛІВ.
Хмельницький.

Ділова пропозиція

ВАМ ПОТРІБЕН ХОЛОДИЛЬНИК?

Мій колега-рефрижераторник з Херсона сказав: «Якщо Україна повністю відокремиться, то всі ми станемо безробітними, бо кілька тисяч рефрижераторних секцій — то для України забагато...».

Його побоювання щодо безробіття — небезпідставні. На Україні п'ять рефрижераторних депо, а возити стало нічого. Перевозять бавовну, папір, сіко, меблі, добрива, а не овочі, м'ясо та рибу, задля чого рефрижератори й призначені. А ще — простояють у запасі. Тому й ведеться мова про скорочення. Але ж суверенітет України не означає припинення торговельних стосунків з іншими суверенними республіками. Адже наша власна сі-

льгоспиродуція поки що настільки екологічно неясна, що навряд чи її купуватиме Західна Європа. Отже, мусимо орієнтуватися на старі зв'язки на Сході.

Якщо жини занадто скоротимо кваліфіковані кадри рефрижераторників, то через рік-два знову доведеться витратити значні гроші для підготовки механіків, щоб галузь була ефективною. Адже Україна має два рефрижераторних депо (Фастівське й Синельниківське), що здатні вистояти в ринковій колотнечі. Колишнє настане час, і ми возитимемо цитруси прямо з Греції, а не платитимемо за це шалені гроші Морфлоту. А тим часом можна було б зрозуміти секції, ати на

фрахових умовах іншим республікам чи за кордон. Та й старі рефрижератори можна не списувати — вони можуть прекрасно працювати багато літ у стаціонарних умовах. Приміром, колдосп, купивши 12-вагонну секцію, матиме власний холодильник на 400 тонн. Фастівське депо охоче продає списані секції всім бажаючим — по бартеру чи на взаємовигідних умовах, можуть навіть обслуговувати персонал надати. Отже, занепакою замислитись керівників: чи потрібен вам дешевий холодильник, що дасть мільйонний прибуток і сотні тонн збережених продуктів?

Володимир
ПРОХОРЕНКО.

Київ.

Зверніть увагу

ЄС — ЩЕ НЕ ЗНАЧИТЬ Є...

Наш стрімкий час так багатий на всілякі дефіцити. І нічого дивного немає в тому, що ми раптом виявляємо величезний дефіцит у власних знаннях, зокрема, в англійській мові. А діловим людям, бізнесменам, спортсменам, туристам, словом, всім, хто вирушає за кордон у справах, на замітку: зараз аніж не обійтись.

Допомогти їм взялося київське мале підприємство «Край», яке випустило великий, найповніший з виданих донині «Українсько-англійський розмовник». Це зручне у користуванні, ілюстроване, симпатичне видання допоможе навіть тим, хто в англійській — ні гу-гу, порозумі-

тися на митниці, вокзалі, у магазині, на нараді, виставити подяку, прохання, і навіть освіднитися у коханні. Цьому посприяють транскрипція англійського тексту українською мовою та вміщені у розмовнику українсько-англійський і англійсько-український словники найуживаніших слів, а також — англійських прислів'їв.

Незвичкою в наших умовах, а тому чудовою якістю розмовника є те, що він дешевий — всього 5 карбованців. Ви зацікавилися? Тоді надсилайте заявки на адресу: 252047, м. Київ-47, проспект Перемоги, 50, а/с 001, МП «Край», і розмовник відразу ж вам буде надіслано накладною оплатою. Коштуватиме все разом з пересиланням 7 карбованців. Врахуйте, що тираж розмовника обмежений.

Ваш-ваш!

Звинувачують керівництво бази і в створенні «малого підприємства «Кімбер», яке випускає галантерею виробів, куртки, деякі інші товари. Завдяки «Кімберу» було збережено робочі місця більш як для 50-ти працівників бази. Але кому це до вподоби, якщо дозволу «зверху» не було, якщо підприємство створене з ініціативи ради трудового колективу, якщо прибутки від його діяльності залишаються в розпорядженні бази?

Гаразд, а як же з доповіддю запискою голови контролюючої комісії? Мабути, знайшли якісь порушення?

Перевіряли роботу бази, але по результати перевірки не повідомляли ні спеціалістам, ні адміністрації бази, Мазура викликали до окремого кабінету, і, за його

словами, почали зачитувати інформацію про наслідки перевірки. Заперечень і слухати не стали. Колектив же вважає, що без його згоди ні звільняти вольовим рішенням керівника, ні призначати нового він не дозволить. Люди так і кажуть: «Хай навіть буде не Мазур, але дайте нам змогу вибирати». За це й проголосували всі, хто був присутній на зборах. До речі, юрист облспоживспілки не зазігала документи на звільнення Мазура, за що почула типову пропозицію про заяву за власним бажанням.

Закінчуючи розмову, голова страйкового подав мені газету «Новини Переяславщини».

— Ось читайте. Там ще раніше правління облспоживспілки спробувало замінити

майже все керівництво райспоживспілки. Переяславці також не погодилися з таким рішенням. Іхній голова В. Корovinков, як на мою думку, дуже правильно пояснив свої дії: при ринкових відносинах не може бути диктату зверху, а такі структури, як Центроспілка, Укоопспілка, облспоживспілка тощо перестають існувати як вертикальні.

А як же з вами? Приборкають чи ні? — Пообіцяли, продати базу і ні в якого колективу запитувати не будуть.

Що тут скажеш? Ще б пак — можуть продати ні за ципову душу, бо ж так болісно декому поривати із стереотипами вольових рішень.

Євген УКРАЇНЕЦЬ.
Київська область.

«Независимая газета» — «круте» вислів, де, як відомо, давно вже говорять а не про гласність. «Независимую газету» карбованець, хоча коштує вона 40 копійок. Мій співрозмовник — заступник голови відділу республіки Олександр І...

В інших виданнях

НЕЗАЛЕЖНОСТЬ
ВІД УС

— Ваша газета називається «независимая». Від чого чи від чого вона незалежна?

— Як записано в нашому статуті, газета не проводить і не має права проводити на своїх шпальтах лінії жодної з партій, будь-якого руху чи якоїсь організації. Тобто, ми принципово надаємо можливість виступати зі своїми поглядами будь-кому, за винятком, звичайно, тих, хто пропагує насильство, шовінізм, фашизм, національний розбрат. Ми — самі собі цензори.

— Вам аасновник, Московська міська рада, не намагається диктувати свою волю? Вона ж дала гроші на статутний фонд.

— Ні, бо ми з самого початку повели себе досить незалежно. Матеріально ми ніяк не залежимо від Мосради. Нам довго ніхто не вряв, що ми, розраховуючи всього на 300 тисяч карбованців, які нам виділив засновник, взяли їх як кредит, який маємо повернути. Ці гроші — навіть не статутний фонд, а, повторюю, кредит, який нам треба повернути. Ми це зробимо.

Ось на таких умовах ми почали робити газету. Мосрада часто ображалася на нас за критику, яка їм не подобалася. Наприклад, ініціативу критики під час конфлікту Мосради з мером Москви Гаврилом Поповим і мерією. Я не можу сказати, що між нами і засновниками — велика дружба. Скоріше — нормальні стосунки, бо ми нічого неперевіреного не друкуємо.

— Кажуть: гречана каша сама себе хвалить. Тож, скажіть: які ваші сильні сторони, а які слабкі?

— Мабути, легше говорити про недоліки. По-перше, на мій погляд, це її недостатній обсяг. Кількість матеріалів, які є в газеті, в неї просто не влізати. Це пов'язано з відсутністю власної поліграфічної бази. Товариство нас відмовляється друкувати видавництво «Известия», тому ми змушені дуже мало давати матеріалів на спортивну тематику, всього півсторінки йде на міжнародне життя, економіку. Газета планувала-

Знак бід

ОСТАННЄ СЛОВО

Покінчив життя самогубством редактор корпської райгазети «Нові горизонти» Василь Нікітін. «Я поривався робити добро», — написав він у передсмертній записці, — але вчорашня система жорстоко насміялася з мене... Прогнівши Бога своїм безрозсудством, буду я на тій світлі нести спока кару за гріхні свої і Ваїлі». В останніх рядках свого звернення відомий в області журналіст, лауреат журналістської премії імені Василя Блакитного звернувся до всіх: будьте до-

брим і рота на і!

Як ні, можливо, жовтіла історія у Натомісний дзв'язку і ні на всіх С

власні «Голос Чернів

КОДЖУЄ БАЗУ

кооператив в такій базі замурда виваного страйкочатаю. Що практично? — цілодобово страйкують Коршунівича, а також, що базі населення чом — Варшавський страйк його воля, Згурівського Хмельницького

та Яготинського, то вважають, що 210 тисяч сільських споживачів уже кілька днів не забезпечуються навіть товарами першої необхідності.

— Станіслав Григоровичу, а може з Києва виділи, як вам господарювати? У чому все-таки суть конфлікту?

— Ми переконані, що тут переважають амбіції нашого обласного керівництва. Років три тому колектив бази звернувся в облспоживспілку з пропозицією взяти підприємство в оренду. Нам відмовили. Володимир Іванович Мазур почав відстоювати право колективу самостійно працювати й розподіляти зароблені кошти. А кому, скажіть, подобаються непокірні?

УКРАЇНА: ПІЛІТКА ДО СВОБОДИ

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ПРОГРАМИ

Вічеслав Чорновіл переконаний, головне завдання Президента — об'єднання всього народу України навколо побудови української незалежної держави та відкритого громадянського суспільства.

В. Чорновіл вважає, що розбудова української держави можлива тільки

шляхом еволюції на основі комплексних соціально-економічних та суспільно-політичних реформ, найвищою цінністю яких повинна бути свобода та процвітання кожного громадянина України.

У вільній державі — вільні громадяни!

В ЕКОНОМІЧНИЙ СФЕРІ

Головним завданням Президента є формування нової соціально орієнтованої ринкової типу економіки суверенної України, яка забезпечує максимальну підприємницьку свободу її громадянам, відкриває можливості для найширшої реалізації творчого потенціалу людини, гарантує гідний людський рівень життя та постійне його підвищення.

Основні риси нового економічного устрою:

- економічна свобода людини, що забезпечує можливість займатися будь-якою індивідуальною діяльністю, крім небажаних для суспільства; різке обмеження прямого втручання держави у господарську діяльність підприємств; ліквідація об'єктів державної власності, різноманітність форм власності, забезпечення для всіх економічних діячів рівних можливостей; лібералізація цін з обмеження державним регулюванням і контролем за цінами, скасування цін — на найбільш соціально значимі товари, які формують споживчий бюджет громадян; конкуренція товариств; лібералізація виробництва як засіб прогресу, зростання ефективності виробництва та подальшого розвитку економіки. У відносинах товариства різноманітність на інтеграцію в світову економіку, лібералізація зовнішньоекономічної діяльності, зміна та інші форми захисту українських товарів на зовнішньому ринку.

Першочергові заходи в галузі економіки:

- роздержавлення та приватизація підприємств;
- явнішіше відокремлення національної грошової одиниці від грошової одиниці фінансової системи;
- реформу податкової політики в інтересах кожного громадянина України, насамперед пільги та регіону, в якому він проживає;
- лібералізацію зовнішньоекономічної діяльності, створення однакових умов для її здійснення всім підприємствам, незалежно від форми власності, ширше залучення громадян і іноземних інвестицій та їх захист;
- новітню оборонну політику з одночасним заходами соціального захисту працівників оборонного комплексу;
- утворення української міліції, приватизація інших видів захисту ринку та вітчизняних товарів; виробництва;
- реформу оплати праці, зняття будь-яких обмежень на зарплатні з державними гарантіями мінімального розміру оплати праці, пенсій, стаціонарних і тимчасових пенсій на науково обґрунтованому прожитковому мінімумі, який індексується в разі інфляції.

В. Чорновіл переконаний, що основу української держави, економічної фундаменти її створять люди ін-

телектуальні, працотворні: робітники і інженери, кооператори і фермери, менеджери і підприємці. Тому гасло ЧОРНОВІЛА: **ЗБІГАЙТЕСЬ! ПРОЙДИТЕ ДО СЕБЕ І СВОЇХ ДІТЕЙ!**

В АГРАРНИЙ ПОЛІТИЦІ

— це політика відняття селянства від волюнтаризму кріпосного права, політика відновлення землеробського господарства України. Її основними принципами є:

- право кожного хлібороба на власну землю без викупу;
- повна свобода селян у виборі форм господарювання;
- державна допомога новим господарям об'єднаним селянам на період їх становлення;
- створення вільного ринку сільськогосподарської продукції.

Вічеслав Чорновіл переконаний, що відновлення українського села, залучення українського селянина до економічного життя незалежної України — завдання держави. Тому гасло Чорновіла: **ДЕРЖАВА ЗА СЕБЕ, А НЕ СЕЛО ДЛЯ ДЕРЖАВИ. УКРАЇНСКА ДЕРЖАВА ВОЛІЄ НА УПРАДІСЬКОМУ ЧОРНОВІЛІ!**

У СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ

Соціальна політика В. Чорновіла — це політика створення рівних можливостей для реалізації творчого і професійного потенціалу кожної людини і кожної спільноти громадян, це політика державних гарантій для тих, хто не здатний забезпечити собі гідне життя в умовах ринкової економіки, це політика пенсій для спокійної старості, це гарантія кваліфікованого загальноосвітнього, медико-психологічного, реабілітаційного та найвищої кваліфікації товари ширшого викупу.

Пріоритетні уроби держави виклає юроби. Її духовне і фізичне здоров'я, освіта, професійна орієнтація.

Гарантом соціального захисту трудящих повинні стати ті, хто розробляють профспілки, що матимуть право законодавчої ініціативи.

Проти релігійної загрози — за рівність можливостей!

У СФЕРІ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Вічеслав Чорновіл вважає, що екологічна політика має бути піднята в ранг державної, що для стабілізації екологічної ситуації і її покращення в найближчі п'ять років необхідно реалізувати комплекс радикальних заходів. Серед них:

- приватизація і довільний контроль за джерелами забруднення;
- забезпечення регулярного інформування населення про екологічний став території;
- розширення наукових досліджень у цій галузі і залучення недержавної інфраструктури та економічних механізмів використання і охорони природних ресурсів;
- поступове запровадження у виробництво екологічно чистих технологій.

Невідкладними заходами, які будуть реалізовані в час-

лі перших уряду Президента, стануть закриття Чорновільської АЕС, заходів для створення міжнародного фонду ліквідації наслідків чорновільської аварії.

Нашим дітям і онукам — чисту землю і повітря!

У СФЕРІ КУЛЬТУРИ, НАУКИ, ОСВІТИ, ДУХОВНОГО ВИРОДЖЕННЯ

Політика Вічеслава Чорновіла — це політика дедеологізації та роздержавлення культурного життя; політика всебічного відновлення української національної культури і духовності, політика доповідного існування національних культур всіх народів України, запровадження статусу культурно-національних автономій для національних меншин; політика відновлення авторитету та суспільної значимості інтелекту, відновлення престижу науки, відновлення гарантій духовного здоров'я народу, що введення усього комплексу прикладних наукових досліджень, а також у сфері ринкової економіки; це всебічне підняття держави про розвиток фундаментальних наук, це державний захист талантів і інтелектуальної власності; це значне збільшення бюджетної частки витрат на освіту, науку і культуру.

В. Чорновіл визнає і шагу інтерес, реалізації потреб вітчизняних учених, вчених, що керує ставленням чинним духовно відновлення народу України. В українській державі, де політика освіти робить між вітчизняним, до якого церкви Президент буде ставитися з однаковою повагою.

Вічеслав Чорновіл вважає:

— тільки духовно багатий народ, в якому інтелектуальна і цілість нації, має майбуття.

У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Політика В. Чорновіла — це політика відновлення славних традицій захисників України, створення гарантій безконфліктності і ненависті між українськими державами. Суть цієї політики є оборонна доктрина, забезпечує національну безпеку України, незалежність, незалежність, справді народною.

Гарантом безпеки України повинна стати така її частина, що в системі загальнодержавної колективної безпеки.

Вічеслав Чорновіл вважає необхідним створення національного безпечної державної служби для охорони економічних інтересів України. В. Чорновіл переконаний, що в Україні не повинні бути кордонами друзі, відносини для чесної економічної співпраці між державами, для вільного безпечної перебування громадян в межах колишнього Союзу РСР, а згодом і всієї Європи.

В Україні не повинні бути кордонами України славні! У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Вічеслав Чорновіл вважає головним завданням Президента збереження дружби (Забезпечення з 7-9 стор.)

КОРОТКА БІОГРАФІЯ

Вічеслав Чорновіл народився 24 грудня 1937 року в Звенигородському районі Київської (нині Черкаської) області в родині сільських учителів. Закінчив середню школу з золотим медальом, вступив до Київського університету на факультет журналістики, який закінчив з відзнакою у 1960 році. В університеті мав першість за свої погляди, з чим пов'язано майже річна дисертація у навчальні в 1963 році. Отримав призначення на Львівську студію телебачення. У травні 1963 року виїхав до Києва для продовження наукових студій а історії української літератури. Склад кандидатської дисертації, пропонував конкурс на аспірантуру Київського політехнічного, але до навчання не був допущений з політичних мотивів. Разом із діячами культури Іваном Світличним, Іваном Дзюбою, Іваном Драчем, Євгеном Сверстюком, Борисом Антоном, Лавомичем, Лесем Танюком, Василем Стусом, Василем Симоненком, Олександром Горським та іншими В. Чорновіл започаткував національно-визвольний рух, що здобув пізніше назву «Відродження». Почалися сутички на роботі, в квітні 1965 року за протест у кінотеатрі «Україна» на прем'єрі фільму «Тіні забутих предків». В. Чорновіл виключили з партії і аспірантуру. Влітку 1966 року заарештували до трьох місяців примусових робіт.

Зарештували всі дані про заарештованих осіб, а також про порушення органами системи в суду міжнародних правових норм та радянських законів, підготував документальну книгу «Правосуддя як реалізм терору», через три місяці «Ліно до розуму». За ці книги удостоєний міжнародної журналістської премії для відзначення кращих журналістів, що борються за права людини.

Заарештований 3 серпня 1967 року і засуджений львівським обласним на три роки ув'язнення за правозахисні, збірники. Після вибуття зпроту ув'язнення з 1970 року різко за несправедливості (з огляду на подвійні стандарти) видання журналу «Українська Вісність».

12 січня 1972 року В. Чорновіл був ув'язнений у черговий раз після 15-місячної ізоляції в тюрмі КДБ заарештований і «антирадянський пропаганди» і засуджений на шість років ув'язнення і три роки заслання в мордовських політбазі. Перевернений вартівським 1978 року на заслання в Лютині. Відправив як вступив до Української Телесистемної групи.

Після арешту в квітні 1980 року після промови, що була підписана від імені своїх послідів або приналежності наріва. Відіслав на це 120-денною голодування — і дівати ще п'ять років ув'язнення.

Повернувся в Україну після 1985 року. Відіслав видання журналу «Українська Вісність», вказуючи на порушення антирадянської пропаганди і засуджений на шість років ув'язнення і три роки заслання в мордовських політбазі. Перевернений вартівським 1978 року на заслання в Лютині. Відправив як вступив до Української Телесистемної групи.

З іменем В. Чорновіла пов'язані численні політичні перетворення на Львівщині (департизація державних підприємств і установ, узаконення національної символіки, створення широкі мережі демократичної преси, організації об'єднання демократичних громадських організацій, розбудова демократичної землі, розбудова фермерства, початок роздержавлення промисловості та інше).

Велика Рада Руху 1 вересня 1991 року висунула відомого українського публіциста і політичного діяча, багаторічного політв'язня, реформатора, Вічеслава Чорновіла кандидатом у Президенти України.

нини. Використати величезний потенціал «оборони» можна і в невизначених сферах, про що свідчить досвід австралійської служби рибохорони. Вона почала застосовувати військову авіацію, що використовувалася в системах наведення ракет. Завдяки цьому вдалося зупинити браконьєрський промисел крабів та великих рибиноподібних. Якщо раніше порушників вигнали пострілами зони до того, як їх спіймають, то відтепер порушників кордонів заповнюків фіскалеса дуже оперативно і точно зупиняють. Якщо припустити, що нові системи небезпек буде створено в найближчому майбутньому, то катерах, що оснащені ракетами, можна буде розглянути можливість застосування ракет.

...За шість кілометрів від села Кобиляцька Поляно живе сім'я Волощуків — Василь Сидорович і Василина Михайлівна. 40 років працювали вони в колгоспі, виростили чотирьох дітей. А нині, коли землю знову можна мати свою, обробляють 8 гектарів.

І хоч подружжя вже немолоде, йому під силу тримати двох корів, трьох бичків, чотирьох свиней, овець, курей, індичок, посіку. Фермери Волощуки повністю забезпечують себе й дітей продуктами харчування, продають надлишки.

— Чи не важко в такі літа вести велике господарство? — питаємо у Василя Сидоровича й Василини Михайлівни.

— Труд на своїй землі — у радість, — вважає подружжя.

І з ними важко не погодитися.

Фото Володимира
ФАЛІНА.

ВАСИЛЬ І ВАСИЛИНА

У Рахівському районі Закарпатської області 46 відсотків сільськогосподарських угідь приватизовано. Приватні господарства, наприклад, мають 7 тисяч 500 корів проти двох з половиною тисяч колгоспних.

Сторінку підготував
Яків ГАЛЬЧЕНКО

ЄДИНА, НЕПОДІЛЬНА

по всьому
жкийсь від
пригварцю
сам зівнав
Борзо
не вступала
портинні стру
тиснух да
начав напус
дав, самі не

виживання.
панамі у
достеменно
стійно не
міцями, вони
б так, як
бог і про
онального пи
щода азій
рошища». Далі
потім при
маж і вже про
прмо. Але ж
раїна не ви
без Україн
і переповіда
масової ін
омі й нові плі
чутки, нав
жипружен
як у Молдо
ак чи Бану...
лім пенні, що
тєсь на зні
ив зворот
тає навіть

назів москов
вжитися на
ської Росі
України. Са
і слід шука
і кордоні.
всти мову с
теж не надто
для неощо
демократів
своя «земля
і села
а праця аа
авно, чий то
раїди, росія
і імперсько
вонк став
націй, що жи
ні. Зате ласо
готового про
що він кале
мовою братів.
риводу є чудо
риказів: «На
рот не ра-

ФЕДОРОВ,
Сельницької
СЛАШКО,
кореспондент
раїни».

Фото Олександра КЛИМЕНКА

ПИШУ ці замітки під свідченням враження від читання ряду матеріалів останнього номера газети «Пале Рояль» (є віднедавна така в Одесі. Засновник — Рвда народних депутатів Жовтєвського району). Його, як висловлюються журналісти, можна було б навіть назвати тематичним — спрямованим проти «українізації» (а за «Пале Рояль» — «хохолізації») рідної Одеси. Ствєне вона незабаром, мовляв, уже Одесою-ненькою, в один з її давніх широковідомих градоначальників Дюк Рішельє, пам'ятник якому встановлено на Приморському

держуніверситету, член правління місцевого «Меморіалу» Л. Ковальчук. Це трагічна карта, що її вже розіграли у Закавказзі, Прибалтиці, Молдові. Невже нам суджено повторити все? Невже не зрозуміло, що культура єдина й різноманітна, що найбільш плідним є діалог культур, їх співіснування й взаємоплив? На Одещині мешкають представники понад 110 національностей, причому досить часто — компактно. Так, були часи, коли їх прагнули — і такі не безслідно — насильно русифікувати. А тепер, стверджує «Пале Рояль», хочуть «хохолізувати»?

на валізах! Роз'їдуться, мовляв, розбіжяться по білому світу одесити, які ніколи не змиряться з «хохолізацією». Отаке пророцтво. Проте істинні одесити не паікують і валізи у далеку дорогу не лаптують. Вони вишукують шляхи збереження справді унікального етносу свого міста, свого регіону. Цими днями зібрані, скажімо, міжнародну конференцію українців, де конструктивно обговорили й таку ось проблему, як «Північне Причорномор'я — в контексті незалежності України». І б'ватю хто з моїх земляків підтримує ідею федеративної будови України?

ОДЕСА-МАМА ЧИ ОДЕСА-НЕНЬКА?

ЯК ДЕХТО ПРАГНЕ НАЛЯКАТИ МОЇХ ЗЕМЛЯКІВ
СУЦІЛЬНОЮ «ХОХОЛІЗАЦІЄЮ»

бульварі, — дядьком Рішельєнком (малоюк пам'ятника, де Рішельє, однак, уже перевдягнений у вишиванку й шаровари, вміщено тут же). Потьомкінські ж сходи перейменують у Сутінкову драбину, Великий Фонтан — у Велику Бульву, а вулицю Пушкінську — у вулицю Гарматину...

Усі ці й інші подібні припущення з віршованого фейлетону «Одеса-ненька». Деякі прозаї публікації, продовжуючи тему, теж прагнуть, як висловився з цього приводу відомий одеський поет Станіслав Стриженюк, «лякати українців українізацією». Можна було б і не звертати особливої уваги на саркастичні сентенції «Пале Рояль», якби вони не були співзвучними позиції деяких місцевих громадських об'єднань та рухів, виступам їхніх лідерів на мітингах і в органах преси, нарешті — просто вуличним та домашнім розмовам певної частки одеситів. І особливо почастишало оте все після прийняття Акта про незалежність України, в ході підготовки до референдуму 1 грудня.

Протиставляти одна одній мови, культури — нонсенс, іезуїтський метод для провокування національного протистояння, — справедливо вважає доцент Одеського

Усяке твердження якщо піклуватися про його доказовість, має ґрунтуватися на фактах. Де вони? Ніхто з «пророків» таких не наводить. Ні в пресі, ні в усних виступах, ні в приватних розмовах. Мені, в усякому разі, чутти не доводилося. Просто кидають каміння у воду, знаючи, що кола обоа'язкоа розійдуться.

Зате є факти інші. Не тільки в самій Одесі, а й у багатьох райцентрах майже немає українських шкіл, не кажучи вже про єврейські, болгарські чи кімєцькі, — вони зникли й там, де були у довоєнний чк нааіть повосинний час. А у вузах викладають, як правило, російською. Хоча з недавніх пір екзамени абітурієнти можуть складати при вступі туди українською чи навіть молдавською мовами. І діловодство на підприємствах, в організаціях, установах регіону досі ніхто не вимагав перекласти на мову єдину — державну. Сесії — обласної, міської, багатьох районних Рад народних депутатів — проходять мовою російською. Жодна з російськомовних газет, а тих у регіоні більшість, не перейшла на мову українську. Зате багатотиражна Одеського університету цими днями — після того, як десятиліттями виходила мовою українською, — раптом «русифікувалася». Що, не захотіла «хохолізувати» студентів? Але ж як тоді бути із незаперечною істинуо: кожен громадянин має знати мову своєї держави? В тому числі — і студенти. А поряд з недавніх пір, для болгар і молдован, що мешкають на Одещині, виходять їхніми мовами спеціальні додатки до обласних газет, веде передачі для них українськомовне обласне радіо, вкдруковуються змінні сторінки районних газет. І це — природно. Й ніхто не прагне їх прикрити, заборонити, українізувати.

То чому ж ото «Пале Рояль», виконуючи замовлення деяких кїл, прагне нагнати страху, з надрином репетуючи, що введення української мови у школах та вузах, в наукових закладах Одеси — «це шлях до дискримінації величезної кількості людей, ім'я яким — одесити», «крок нової алади до завершення червоного терору більшовиків — руйнації й провінціалізації Одеси»? А далі — як попередження: «Одеса сидить

державі висловлюється на тому ж... і претендентом у кандидати в Президенти України В. Гриньовим, який недавно зустрівся з одеситами.

І далеко не всі погоджуються з твердженням обласної Ради кародних депутатів, яка у своєму рішенні записала: «Політична ситуація в Одесі»... власті «гострена також і... прийняття Акта про незалежність України... єдинозначно сприйнято багатонаціональним населенням». Ця заява, на думку багатьох, з ким випадало розмовляти, — теж з розряду отих, які мають на меті нагнати страху у зв'язку з, будімо, «поголовною українізацією».

І зовсім свіже — «Звернення до референдуму 1 грудня 1991 року» О. Солженіцина. Себто до нашого всеукраїнського референдуму, який мав на увазі, очевидно, Одесу, наш край, коли писав, «заби результат референдуму враховувався окремо по кожній області: кожна область сама повинна вирішити, куди вона прийде». Невже сподівався, що Одещина «приляже» до Росії? Чи, може, до Болгарії або Туреччини? Та ні ж, вона навесні, під час проведення всесоюзного референдуму, незважаючи на його хитромудрі запитання, вже обнародувала свою думку й волю: 84 відсотки моїх земляків висловились за існування України на засадах Декларації про її суверенітет. Хай і в складі пресловутого Союзу, причетності якого тоді ще не кожен усвідомлював. Одесити бачили, не сумніваюся, і своє місце в тому суверенітеті. Й були певні, що це аж ніяк не ніве-лює особливості «вільного міста» — навпаки, мої земляки запропонували Верховній Раді України надати регіону статус «спеціальної економічної зони», відродити «порто-франко», бачачи себе при цьому громадянами України. З приводу «послання» Солженіцина я говорив з багатьма людьми. Висловлювання були різними, та все ж можу сказати й про загальну думку. Вона ж звелася до такого: «Хай паи Солженіцини дали мізкує над тм, «нак обустроїть Росію», а Україну ми самі, без його допомоги облаштуємо».

Георгій ВОРОТНЮК,

И КТО ЕГО ЗНАЕТ, КОГО ОН РУГАЕТ...

Росія в першій половині октябрі: правительство без премьера, парламент без председателя, президент в отпуске, оставшиеся на хозяйстве садовники — в ссоре. Один за другим хлопнули дверью два министра, Сабуров и Гаврилов, обвинив родное правительство в политиканстве. Кризис власти? Первыми о нем вскричали члены Госсовета, уличив президентский аппарат в превышении полномочий. Оказывается, вместо заточки скрепок и смазки дыроколов верткие бюрократы, вышкоченные в партийных канцеляриях, нывадились сочинять и подсовывать Борису Николаевичу важные директивные бумаги, оттирая от президента специально предназначенных для этой работы советников.

И президентский аппарат, и Госсовет формируются и патронируются лично президентом, их взаимоотношения инкаким боком не насаются республиканского парламента. Тем не менее воспитывать президентских помощников взялся Руслан Хасбулатов. И о председателе ВС России объявил госсекретаря РСФСР Геннадия Бурбулеса и госсоветника Сергея Шахрая недозрелыми мальчишками, от которых много шума и мало толку. После этого дело приобрело характер столь же мистический, сколь и неприличный. В доме на Краснопресненской набережной любой полотер знает, что Бурбулис — лицо, приближенное к особе президента. С другой стороны, и Хасбулатов не простак. Стал бы он так ругаться, не имея гарантий личной безопасности? А таковые гарантии он мог получить только по телефону из Сочи, то есть от того же Ельцина. Свободные от схватки обитатели Белого дома были совершенно слепы к толку нитивальности этой интриги.

Тем временем в другом отсеке российского корабля — в Совмине РСФСР — синхронно развивался инцидент, скрошенный по тому же декаду. 2 октября правительство дезавуировало участие своего министра экономики Евгения Сабурова в подготовке алма-атинского Договора об экономическом сообществе. Выходило, что Сабуров представлял только самого себя, о чем Совмин РСФСР, как следует из его постановления, уже предупредил.

Первая догадка, озарившая знающие головы: это проделки бывшего премьера. Сабуров известен как «человек Силаева» и в Алма-Ату, наверное, был привезен Иваном Степановичем, чтобы совместно гнуть осужденную Белым домом силаевскую линию на ущемление российских интересов. А Олег Лобов, подписавший постановление Совмина от 2 октября, — человек Ельцина» и наиболее вероятный выдвиженец на пост премьера. Так что ясно, чьи в этом костре дровишки, а чей бенз.

К сожалению, эта версия лопнула, едва родившись. Сабуров заявил, а Назарбаев удостоверял, что российский представитель прибыл в Алма-Ату по поручению президента РСФСР. Занятое всего, что соответствует утверждению Назарбаева, получил от Ельцина за день до того, как правительство России провозгласило Сабурова самозванцем. Таким образом, Совмин выставил персоной нон грата

не министра Сабурова, а президента Ельцина. Этот пассаж открывает простор для совершенно сногшибательных гипотез, включая дворцовый заговор, о котором за неделю до того уже объявил один темпераментный министр.

Возможно, одивко, и более прозаическое объяснение. Оно — в неустойчивости, импровизационной импульсивности послепутчевой российской политики, внутренне столь противоречивой, что в ней путаются не только наблюдатели, но и исполнители.

МЫ ВАС НИКОГДА НЕ ЗАБУДЕМ

Среди нового руководства РСФСР не заметно превращений имперской идеи, зато весьма заметна почти всеобщая инфантильность комплексом особой ответственности России за будущее бывших одноклассников. Идет ли это от легендарной отзывчивости русской души или от глубокого самовнушения, но с наибольшим азартом московские политики занимаются устройством чужих судеб. Кто, к примеру, сильнее россияне боится за пресловутое «экономическое пространство»? Нинто. Кажется, только им оно и нужно, а остальные спят и видят, как бы перекрыть границы и напечатать свои деньги.

После того как СССР окончательно гзакцепнулся, перетекание российской политики в сферу междуреспубликанских (читай: международных) отношений приняло необратимый характер. Теперь россияне озабочены не только процветанием национальных экономик, но и судьбой таджикской, грузинской, узбекской... государственности, созданием единого правового пространства и т. п. Совсем не случайно Борис Ельцин, собираясь в отпуск, не успел побывать на открытии сессии ВС РСФСР, встретиться с экономистами и руководителями парламентских комитетов, которые ждут аудиенции еще с допутчевых пор, но нашел время для миротворческой поездки на Кавказ.

Российские депутаты считают своим долгом урегулирование молдавского конфликта, хотя томится без дела тысяча их союзных коллег. Группа народных избранников РСФСР, требуя освобождения армянских заложников, отправилась в Ереван на голодовку. В холлах Белого дома расклеены объявления: «Формируются бригады (!) для поездки в Азербайджанскую Республику и Республику Армения с посреднической миссией (срок — 7 дн.). Желающие записываться — по тел...». Дома, выдать все переделали, осталось братьям помочь.

Экспортная ориентированность российской политики имеет по меньшей мере три минуса. Во-первых, не остается времени на Россию. По наблюдениям Сергея Станкевича, все другие «республики-сестры» вплотную занялись своим государственным обустройством, Российская же федерация до сих пор ощущает себя не государством, а головным предприятием некоего гипотетического объединения, которое то ли будет, то ли нет.

Во-вторых, Россия не имеет самостоятельной экономической стратегии. Все московские экономисты-программисты увлечены разработкой межгосударственных

соглашении
варивит
вхождения
всерез п
авлялся.

И в-тре
братских
не верит
ния объе
сни, подо
ком сестр
туз «стар
че с кано
суетится.

Р
Я

И в са
ет ведь
политика
но выраж
решение
целого с
ных стра
бой подо
ские руко
поздно л
имперно,
в собствен
икми на

НЕФ НА

В пер
госсекрет
заявленн
республи
видение
Сообщив
может б
«как все
достойно
шихся ок
ния сомн
тарь заяв
и должн
емницей
структур

Через
объявили
заявленн
Однако
жал
Станкеви
чего пло
ло. В те
верных
лась ниф
по возвр
Сочи они
лают со
суть кот
ное в Ал
кое согла
ти в оди
ром о п

Между
«правопр
лагаемой
дентов п
ная, но
рос обо
правомер
номическ
в звисн
кого кон
булатов
откровени
нечно, пр
ку экон
Россия з
для себя
получила
лениях р
ских пол

0. Стаття передбачено
визнає «мегаломіє» — екс-
№ 42, який відкрито
скаси. Ви ці проаналізу
дали? Досить тверезий
на Росію і те ближче
стру закінчити «себе» на-
ш союзний центр, ми не
можемо поспішити і «груд-
референдум». Уважно
кажесть економічний
он у спосіб долі іти
самостійна держава. І від

БАРТЕР ІЗ ПОЛЬЩЕЮ

Нові можливості
PROSYSTEM —
ВАРШАВА

Пропонуємо широкий асортимент високоякісних швейних виробів, трикотажу, а також плащі, куртки, нарядний жіночий одяг, джинсовий одяг, колекцію спортивного одягу, гарні свитери, літні та демісезонні комплекти, елегантне взуття, високоякісну косметику, вишукану біжутерію. Пропонуємо також аудіо- та відеотехніку, що відповідає світовим стандартам, комп'ютерне устаткування високого класу.

Чекаємо ваших пропозицій.

Наша адреса:
Prosystem Sp. z o.o.
ul. Kaniewska, 112
01-529 Warszawa

Польща
телефакс
8-10 4822 392669
тел:
8-10 483912 0422
8-10 483912 0423

**Замість
LANCOME —
стимуляція
Назарова**

Косметичний та лікувальний ефект апробованої в Австрії методики гарантує фірма "Плюс" і радянсько-австрійський концерн "Рамакс". Підготування спеціалістів починається 17 жовтня. Вартість його для організації і приватник осіб - 1050 хрб. Вам забезпечено свідоцтво, методичку та апаратуру.

Тел. 476-58-45 (з 9 до 21 год.).

Всесоюзний науково-дослідний інститут гігієни і токсикології пестицидів, полімерів і пластичних мас оголошує конкурс на заміщення вакантних посад у лабораторію "Гігієна застосування токсикології і патогенних властивостей біопрепаратів".

провідного наукового співробітника з господарської тематики (доктор або кандидат наук) — 1;
старшого наукового співробітника з господарської тематики (доктор або кандидат наук) — 1.

Строк конкурсу — місяць з дня опублікування оголошення.

Документи надіслати на адресу: 251127, Київ-127, вул. Героїв оборони, 4. ВІСЛІ: 11103. С. Миколаєва.
Тел. 261-42-06.

Магазини СП

Івано-Франківськ, вул. Радянська, 16, вул. Щорса, 9.
Львів, вул. Руданського, 3
Одеса, вул. Суварова, 8
Полтава, вул. Дзержинського, 7

Рівне, вул. Лавинська, 15
Тернопіль, вул. Замкова, 9
Харків, вул. Пушкінська, 36
Черкаси, вул. С. Лазо, 52
Чернівці, вул. Лейна, 187

MINOLTA TRADING-UKRAINE

СП «Мінолта—Трейдінг—Україна» — єдине на Україні підприємство, яке не лише продає копівальну техніку, а й здійснює її гарантії та післягарантії обслуговування.

Вам пропонуються копівальні системи, факси, фото- і відеотехніка японської фірми «Мінолта», всебічно відомої свого оптикою і унікальним тонером. Спеціаліста фірми на-

вчати вас швидко і майстерно оперувати цією екстремальною в сучасних умовах технікою.

Оплата — у вільно конвертованій валюті, обслуговування і навчання — за карбованцями.

Наш телефон у Києві — 224-32-42.

Адреса: м. Київ, вул. Володимирська, 62, тел. 224-32-92.

Відома японська корпорація «МАЗДА» надала спільному підприємству «Мінолта—Трейдінг» — Україна» виключні права на продаж та обслуговування автомобілів «МАЗДА-323» (модель 1991 року). Ці автомобілі ви-

готовляються спеціально пристосованими до умов експлуатації та клімату України. Двигун дизельний. Дається гарантія і здійснюється фирмове обслуговування.

Ціни — нижчі за середньоевропейські. Оплата

та у вільно конвертованій валюті, обслуговування — за карбованцями.

Телефони у Києві — 417-81-23, 417-71-20.
Факс — 417-83-86.

Адреса — 252080, Київ, вул. Туровська, 13.

Управління магістральних нафтогазопроводів запрошує на роботу

- начальника й майстра лінійно-експлуатаційної служби по обслуговуванню нафтогазопроводів — оклад 460-500 хрб.,
 - інженера-енергетика — 450 хрб.,
 - інженера зв'язку — 450 хрб.
- Робота надється у с.мт. Львів та Чернівецької областей України (місцевість прив'язується до району Крайньої Півночі), районний коефіцієнт 50% (північні надбавки — до 50%).
- Житлом працівників забезпечуються протягом 1-2 років.
- Для укладення договору слід звертатися до районного Центру зайнятості м. Києва.

«УКРАЇНСЬКИЙ ПАСІЧНИК»

Відроджена атрете журналу «Український пасічник», на якого давно чекають пасічники України.

ПЕРЕДПЛАТНІЙ ІНДЕКС 74509. РІЧНА ПЕРЕДПЛАТНА ЦІНА 33 КРБ. 60 КОП.
ПЕРЕДПЛАТА ЖУРНАЛУ «УП» — ЦЕ ВАГОМА ДОПОМОГА БДЖІЛЬНИЦТВУ УКРАЇНИ І РЕДАКЦІЇ.

УВАГА!

КИЇВСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО «ТОРТЕХНІКА» виробляє нестандартне обладнання для підприємств торгівлі і громадського харчування, копальні (разове завантаження до 200 кг), пристрої для виготовлення кави по-турецьки, устаткування для виробництва оригінальних вафельних форм, для подавання салатів і десертів, різноманітні торговельні возики, інвентар.

КИЇВСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО «ТОРТЕХНІКА» виконує силами дизайну-студії промислово-дизайнерської роботи, а також замовлення на скульптурні роботи, манекени.

КИЇВСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО «ТОРТЕХНІКА» конструє механічне, теплове, нестандартне обладнання, засоби механізації для торгівлі, громадського харчування.

КИЇВСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО «ТОРТЕХНІКА» проектує будинки, споруди для об'єктів торгівлі й громадського харчування, комплекси літніх кафе, міні-ринки, невеликі харчо-переробні підприємства.

КИЇВСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО «ТОРТЕХНІКА» розробляє проекти будівництва й реконструкції ремонтно-монтажних комбінатів, очисних споруд, технічного переозброєння цехів, дільниць, без складів, а також технології виготовлення кулінарних виробів, переробки харчових продуктів.

Замовлення приймаються за адресою: 254050, Київ, Косогорський провулок, 4.

Телефони для довідок: 417-40-92, 417-42-20, 417-51-26.

Як і обіцяли, дублюємо розмову нашого спортивного оглядача з президентом ФК «Динамо» (Київ) Віктором Беззерним. Ну, а прийнятою тією розмовою, нагадаємо, став лист ФІФА, підписаний його генеральним секретарем Йосифом Блаттером і надісланий на адресу федерації футболу України та СРСР.

— Ця реакція Міжнародної футбольної федерації, як на мене, просто непомітності... — сказав В. Беззерний. — Але про все по черзі...

Як відомо, голова української футбольної федерації Віктор Банишук, а разом з ним група ФК «Динамо» (Київ): технічний директор Володимир Веремес, президент спілки адвокатів України Віктор Медведчук, який одночасно працює й у клубі, і побували в Києві, де зустрілися з віце-президентом ФІФА (які ще одночасно президент Європейської спілки футбольних асоціацій — УЄФА) Леннартом Іоханссоном (Швеція). Та розмова була напруженою конструктивно і дуже приязною. Президент УЄФА висловився за створення змагань до українських спортсменів. Зокрема, зазначив, що, як представник малого народу, підтримує прагнення будь-якого громадянства і суверенітету як політичного, так і спортивного. Судячи з усього, пан Іоханссон не знав раніше, що Україна — член ООН. Довідавшись про це, він сказав, що до великої козирки України, який так їм уже тепер до політичного визнання, право вступити до ФІФА та УЄФА.

Зі свого боку пан Л. Іоханссон обіцяв велику допомогу. Через нього пан Банишук передав до ФІФА пакет документів серед яких був лист-заявка, що має потрапити до керівників ФІФА і президента Ассамблеї та виконавчого Блаттера. Водночас пан Леннарт заявив, що матиме з ним розмову і висловити їм власне позитивне ставлення до українського футбольного питання.

Нас, щоправда, зацікавив як про те, як реагує на наше прагнення Москва і зокрема голова радянської федерації Колосов. Віктор Банишук роз'яснив, що Україна виконала всі зобов'язання щодо Федерації футболу СРСР. Протягом останнього року (і постійно раніше) чимало змагань виступали і склали збірних цих країн. Отож у Колоскова немає підстав вставати палиці в колеса.

Разом з тим першим листом-заявкою, який передали панові Іоханссонові, аналогічного було відправлено поштою до ФІФА прямо з Швейцарії.

Нарешті, попередньо домовившись, що на початку листопада українська футбольна делегація знову зустрітеться з

Футбол

А ЛИСТІВ БУЛО... ДВА

керівництвом ФІФА. Попитувалися про це побачив Л. Іоханссон. Віктор Банишук відповів Л. Блаттеру, який опублікував «Советский спорт», то не швидше за все реакція на того другого листа, відправленого поштою. Посередництво ж Іоханссона це не виступає гарантією. Вітім, не сумніваюся, що обидва не буде виконано і наш «платрон» (Л. Іоханссон) вже працює в портирному для України нападнику, готує ґрунт для нової зустрічі.

Отож якщо Бог нам допоможе, то 8 листопада візьмемо участь у жеребкуванні наступного етапу розграву Кубку європейських чемпіонів у Цюриху. Тоді й може відбутися другий раунд переговорів. Ми ж не поспішаємо надіти на те, що 7 грудня в Нью-Йорку на жеребкуванні відбіркових груп чемпіонату світу-94 України (який у разі тиждневського членства ФІФА) буде серед повноправних учасників тієї події. Офіційне ж прий-

няття може статися в черні — липні наступного року коли пройде черговий конгрес Міжнародної федерації.

Щодо вступу до УЄФА, то Л. Іоханссон заявив, що після прийому до ФІФА Європейська спілка визнає Україну автоматично. Є також перспектива участі трьох українських клубів у розграву європейських турнірів яких старі турніри востаннє провели 1992 року.

Гадаю, нам потрібно активніше, не чекаючи 13—14 грудня (в ці дні відбулися пленуми Федерації футболу України), погнутатися до асистента першого національного чемпіонату, а в кінці грудня вже мати календар змагань...

Наша редакція має інформацію про те, що на адресу Федерації футболу України надійшли телеграмні запитання для національної збірної Української держави на турнір до США. Багато сил для організації заходу докладе відомий американський тренер, українцеві за похвалення, пан Ігор Чижович. То, може, вже має призначити тренера головної української команди, визначити коло кандидатів до неї?

— Як на мене, зволікати не треба. Американці, і не тільки вони, дуже зацікавлені в наших контактах на різних рівнях.

— Тепер якщо можна, поговоримо про справи нашого клубу, який сьогодні приймає в першому матчі 1/8 фіналу розграву Кубка чемпіонів датекий «Брондбо». Чи маєте потрібне досвід гостей з Копенгагена?

— Так певні відомості є. Зокрема, відоміся кілька матчів «Брондбо». А найбільшу інформацію прийняв у Днілі Володимир Веремес. Він побував на останньому матчі копенгагенців, які в рамках національного чемпіонату приймали клуб «Смолбор». Багато фактів дають високі оцінки «Брондбо» акцентуючи на тому, що це молода, фізично сильна, швидка, в міру технічна команда. Ми, свого боку, значино, зраділи, що не наразилися на цьому етапі на «Арсенал» або ПСФ «Ейндховен». Але з другого боку наш реальний суперник працює — не подарують.

— А в динамічному клубі, гадаю, все гаразд і всі готові до матчу?

— На жаль, ні. Є кілька гравців, які продовжують курс лікування після травми. Борис Деркач перебуває в Болгарії, де веде переговори про можливий контракт. До речі, Анатолій Дем'яненко вже вирушив до Польщі, він виступатиме в клубі «Лодзь». А загалом наші хлопці старатимуться, щоб виступити датекий набір...

З президентом ФК «Динамо» (Київ) розмовляв
Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Шахи

СЕРІОЗНІ ІГРИ ДІТЕЙ

Ми вже повідомляли про міжнародний дитячий шаховий турнір, який відбудеться на спомин 50-річчя трагедії Бабього Яру в Києві. Тепер про його підсумки.

Ці змагання назвали кілька цікавих імен, як ми, можливо, ще почуємо в майбутньому. Переможцем турніру серед хлопчиків став 13-річний Володимир Бабан, київський евангеліст, який вперше в історії дитячих учасників. До речі, більшість з них старші за нього. Другий приз здобув його одноклубник київний Сергій Височин, та третій — 14-річний лавієв хімії Михайло Клевбурґ. Всі вони набрали по 7,5 очка з можливих, і лише додаткові показники визначили їхню долю. Цікаву гру показав і четвертий призер — кіровоградський Роман Тендора, який від-

став від лідерів тільки на півочка. Переміром до себе узяв 13-річний Іван Жилек з Івано-Франківська, який фінішував восьмим, але зіграв кілька яскравих партій.

У турнірі діяли найбільше цікаві, як ми, можливо, ще почуємо в майбутньому. Переможцем турніру серед хлопчиків став 13-річний Володимир Бабан, київський евангеліст, який вперше в історії дитячих учасників. До речі, більшість з них старші за нього. Другий приз здобув його одноклубник київний Сергій Височин, та третій — 14-річний лавієв хімії Михайло Клевбурґ. Всі вони набрали по 7,5 очка з можливих, і лише додаткові показники визначили їхню долю. Цікаву гру показав і четвертий призер — кіровоградський Роман Тендора, який від-

У командному заліку перемогла збірна київської шахової школи «Авангард», яка визначила команду московського місцевого палачу піоніра.

Володимир ТЕТЕРУК.

Вітани

ЮВІЛЕЮ ПРИСВЯЧЕНО

Завтра в Києві в приміщенні Українського музею образотворчого мистецтва, о 16.00, відкривається виставка, назва якої «Єдність». Прі організатори: Київське об'єднання художників-монументалістів «Погляд» і ФК «Динамо» (Київ).

Експозиція присвячена 100-річчю української держави, розповідає про центр репресій «Прогрес» (ФК «Динамо» Київ) Олега Холодова. — Окрім відомих і молодих майстрів несли за усієї України в експозиції візьмуть участь і художники українського зарубіжжя.

Заповнення цих червоних грацій — художня єдність. І може статися так, що згодом ці імена співпрацюватимуть у спорті. Сьогодні ж це збірна команда, яка виступає за Київський чемпіонат Олександрівського Тимощенко. Імена Сидоренко та інших.

Фото Миколи БОЧКА.

ГОЛОС України

Gazeta Verpostnyy Padi
Україна

Головний редактор

Сергій

ПРАВДЕНКО

Редакторів.

Анатолій ГОЛОВ

перший заступник
головного редактора

Олександр БІЛИК

заступник головного
редактора

Олександр

СМЕЛЯКОВ

член-кореспондент
АН України

Володимир
КРАСНОДІМСЬКИЙ

оглядач, завідувач
відділом культури

Леонід

САМОЙЛЕНКО

заступник головного
редактора

Борис

СІДОРЕНКО

заступник головного
редактора

Анатолій

СОЛОВ'ЯНИН

редактор відділу
кореспондентської
мережі

Віталій

СУДЯ

відповідальний
секретар

Віталій

СУДЯ

відповідальний
секретар

Віталій

СУДЯ

відповідальний
секретар

Віталій

СУДЯ

відповідальний
секретар

Віталій

СУДЯ

відповідальний
секретар

Віталій

СУДЯ

відповідальний
секретар

Віталій

СУДЯ

відповідальний
секретар

Віталій

СУДЯ

відповідальний
секретар

Віталій

СУДЯ

відповідальний
секретар

Віталій

СУДЯ

відповідальний
секретар

Віталій

СУДЯ

відповідальний
секретар

Віталій

СУДЯ

відповідальний
секретар

Віталій

СУДЯ

відповідальний
секретар

Віталій

СУДЯ

відповідальний
секретар